

MOGELIJKE WAARNEMING
VAN DE SIBERISCHE GESTREEPTE STRANDLOPER,
Calidris acuminata (HORSFIELD), TE LANGERBRUGGE

door J. VAN IMPE

(Ontvangen op 1.X.1962)

Toen ik op 29.IX.1961 andermaal de vloeivelden van Langerbrugge-Gent bezocht, observeerde ik aan een klein wakje, te midden een opgespoten zeer slikkerig veld, een groepje waadvogels dat bleek te bestaan uit: 3 bonte strandlopers (*Calidris alpina*), 2 kleine strandlopers (*Calidris minuta*), 3 bontbekplevieren (*Charadrius hiaticula*), alsook één strandloper, die ik op grond van zijn gedrongen en dik voorkomen als een kanoetstrandloper (*Calidris canutus*) determineerde. Gezien de grote afstand, sloop ik naderbij een kon also het vogeltroepje tot op een 40-tal meter benaderen. Meteen was het duidelijk dat mijn eerste determinatie deerlijk foutief was: door mijn 8 × 25 zag ik een vogel die zeker geen kanoetstrandloper kon zijn. Zowel de snavelvorm als de grootte van het exemplaar (nauwelijks groter dan een « grote » bonte strandloper) wezen hierop. Het geen meest opviel waren de helderwitte buik, alsook de rose borst. Niettegenstaande dit bleef de gelijkenis tussen deze vogel en een kanoetstrandloper bestaan: het was een dikke strandloper die vrij kort op de poten stond en er lome bewegingen op nahield.

Volgende beschrijving werd ter plaatse opgenomen. De snavel was korter dan bij de bonte strandloper, minder gekromd en duidelijk naar beneden gebogen. De snavelkleur was zwartachtig. De kruin had een donkerbruin uitzicht, voorzien van zwarte strepen. Bovendien was de kruinkleur iets donkerder dan de wangen, hetgeen ontstaan gaf aan een lichte, weinig afgetekende oogstreep. Keel en borst waren roseachtig; op eerstgenoemde waren strepen afwezig, op laatstgenoemde kwamen enkele zwarte streepjes nauwelijks voor. De rose kleur van keel en borst had op sommige plaatsen een donker uitzicht, best te bepalen als bruin-rose; andere plaatsen, voornamelijk naar de buik toe, waren veel lichter. Het geheel gaf een doezelig-gevekt uitzicht. De buik was helderwit; zwarte streepjes of stippeltjes waren op deze plaats

niet merkbaar Zoals reeds uitgedrukt, was dit een zeer opvallend veldkenmerk. De scheiding tussen de rose borst en de helwitte buik was niet contrastrijk: de rose kleur ging geleidelijk over in de witte omdat ter plaatse van overgang de kleurintensiteit van het rose geleidelijk verminderde. Bovendien werd de scheiding tussen beide kleuren nog onduidelijk gemaakt omdat de witte buikkleur iets beneden de vleugelrand in de rose kleur van de borst drong, hetgeen van opzij bekeken ontstaan gaf aan een duidelijke, ovaalvormige, witte vlek. Een fijne band van een lichte, rose kleur bedekte het bovenste deel der flanken en ging eveneens over in het wit van de buik. Enerzijds dus was een inspringen van de witte kleur in de rose zichtbaar, anderzijds was een vrij lange uitloper van de rose kleur in de witte aanwezig. Mantel en rug waren opvallend donker in vergelijking met deze van een bonte strandloper; zeker was dit de oorzaak waarom de geelachtig-witte sniptekening zo opvallend was. Deze strepen liepen ongeveer evenwijdig aan de lengterichting van de vogel. De vleugels vertoonden geen snipachtig uiterlijk maar gaven een sterk geschubde indruk. De pootkleur was als deze van een bonte strandloper. In vergelijking met deze laatste was het waargenomen ex. veel minder levendig tijdens het voedselzoeken.

Na meer dan een half uur waarneming, vloog deze vogel op, samen met de andere waadvogels, en verdween vlug uit het zicht. In vlucht bleek een vleugelstreep afwezig, terwijl het groter zijn tegenover de bonte strandlopers nogmaals tot uiting kwam. Roep werd niet gehoord.

Een samenloop van omstandigheden had voor gevolg dat alles bleef bij een éénmanswaarneming. Vermits de volgende dag op het terrein werd gejaagd, kon op 1 en 2.X deze vogel niet meer worden ontdekt. Voor wat betreft de onvolledige beschrijving van het vliegbeeld heb ik zeker medewaarnemers gemist.

Toch laten bovengemelde gegevens enig besluit toe: het is duidelijk dat de waargenomen strandloper te Langerbrugge een soort betrof, die de veldwaarnemer doorgaans niet ontmoet. Waarom de bonte en de kanoetstrandloper voor de determinatie mogen worden uitgesloten, werd reeds aangetoond. Onmogelijk ging het hier om een kemphaan (*Philomachus pugnax*), omdat deze vogel veel groter is; bovendien waren in de buurt enkele kemphanen aanwezig. Naar schatting leek het waargenomen ex. nagenoeg even groot als een krombekstrandloper (*Calidris ferruginea*). Doch de gegeven beschrijving voldoet hier evenmin: de snavel was korter dan bij de bonte strandloper, dus ook of zeker korter dan bij de krombekstrandloper; tevens ging het hier om een dikke en gedrongen vogel, terwijl een sniptekening op de bovendelen van de

krombekstrandloper onbekend is. Vermits een strandloper moet worden gezocht, groter dan een bonte, vallen een aantal in West-Europa zeer zeldzame en in het veld moeilijk te onderscheiden soorten weg (o.m. *Calidris bairdii*, *mauri* en de op *Calidris minuta* gelijkende soorten), omdat WITHERBY e.a. (1947), alsook HOLLUM (1960) ons aantonen dat zij kleiner zijn dan de bonte strandloper. Voor wat de soorten betreft groter dan de bonte, komen alleen *Calidris acuminata* en *C. melanotos* in aanmerking; de overige soorten zijn ofwel aan waarnemer bekend, ofwel, indien zij zeldzaam zijn, hebben zij één of meer betrouwbare veldkenmerken, waaraan de beschrijving zeker niet voldoet.

Calidris acuminata en *C. melanotos*, overigens twee zeer goed op elkaar lijkende soorten, kunnen volgens alle handboeken in het veld worden onderscheiden door het al of niet aanwezig zijn van een contrast tussen borst en buik, kenmerk dat voor elk kleed geldig is. Wordt bij *C. melanotos* een borstband gevormd (PETERSON e. a., 1955), dan schrijven WITHERBY e.a. voor *C. acuminata*: «markings on breast do not form a distinct gorget»; deze woorden worden door HOLLUM hernomen. Bovendien citeert Prof. MEIKLEJOHN (in: «The Birds of the British Isles», 1961), een gelijkaardig kenmerk voor *C. acuminata*. Bij de waargenomen strandloper te Langerbrugge was een borstband afwezig: daarvoor was de scheiding tussen borst- en buikkleur veel te gering en te grillig. Ook raadplege men LATHBURY en BIEMAN (1962), die voor een waargenomen *C. melanotos* in Nederland het contrast tussen borst en buik aanhalen. De bij dit artikel gepubliceerde, zeer overtuigende foto van KOOIJMANS, komt niet overeen met hetgeen ik waarnam. Ook nog andere kenmerken wijzen op een waargenomen *C. acuminata*: de erg onduidelijke oogstreep, alsook de donkere bovenzijde die voor *C. melanotos* respektievelijk duidelijker (Prof. MEIKLEJOHN, l.c.) en lichter (WITHERBY, e.a.) worden voorgesteld. Ook de kleur der poten wijst, alhoewel niet zeer overtuigend, in de richting van *C. acuminata*. Bij *C. melanotos* is zij okerkleurig (PETERSON, e.a.), dof geelachtig of groenachtig geel (WITHERBY, e. a.). Bij *C. acuminata* is zij donkerder dan bij *C. melanotos* volgens Prof. JOHANSEN (in: «The Birds of the British Isles»), die hen als lei-groen beschrijft. In hetzelfde werk nochtans wordt dit gezegde door Prof. MEIKLEJOHN, RICHMOND en STALKER weerlegd. Doch ook HALL (1960) meldt voor *C. acuminata* een olijf-groene of grijs-groene pootkleur. Het is aanneembaar dat de pootkleur, die bij het eks. van Langerbrugge zwartachtig was, veeleer op *C. acuminata* dan op *C. melanotos* wijst. Mogelijk dat het donkere weer gedurende mijn waarneming verantwoordelijk is geweest voor het zwarte uitzicht der poten. Zeker is de kleur der poten bij veel omstandigheden een problematisch veldkenmerk, want vele waarnemers zullen overtuigd zijn hoe moeilijk het valt

de pootkleur bij een kleine- en een kleinste strandloper (*Calidris minuta* en *C. temminckii*) te bepalen, niettegenstaande zulks een zeer bruikbaar kenmerk is.

Door dit alles is het vrijwel zeker dat de waargenomen vogel een *C. acuminata* betrof.

WITHERBY e.a. melden dat *C. melanotos* in het veld erg « gezet » kan aandoen, terwijl HALL spreekt van een « rather short-legged sandpiper, nearly as large as a small Knot ». Hetzelfde heb ik opgemerkt bij *C. acuminata*. Dit is niet verwonderlijk, gezien de nauwe verwantschap van beide soorten. Vroeger werden *C. acuminata* en *C. melanotos* veelal als één soort beschouwd.

Calidris acuminata broedt in N.-O. Siberië en werd in Engeland reeds vastgesteld. Eigenaardig is, dat van de vijf gemelde gevallen aldaar, er vier uit Norfolk afkomstig zijn (HOLLOM), hetgeen de kans op een waarneming in ons land verhoogt.

Na deze determinatie hebben FERGUSON-LEES en WILLIAMSON (1962) nog twee waarnemingen van *Calidris acuminata* uit Engeland gepubliceerd: 1 ex. van 1 tot 3.IX te Cheshire, en 1 ex. van 4 tot 11.IX.1961 te Bedford. Het najaar van 1961 lijkt dus in West-Europa aangedaan door een kleine infiltratie van Siberische vogels. Misschien geldt ook hetzelfde voor de talrijke ex. van *C. melanotos* die in naburige landen zijn gemeld (zie *Limosa* 35, 1-2, p. 3). Volgens de zienswijze van TUCKER (in BANNERMAN en LODGE) zijn de in Engeland vastgestelde ex. van deze soort afkomstig uit N.-Amerika en voor een deel uit Siberië, alwaar *C. melanotos* eveneens broedt. Daarom is het best mogelijk dat deze Siberische infiltratie omvangrijker is geweest dan men eerst zou vermoeden.

Ik ben dank verschuldigd aan Dr. WILLE en de Heer VANDE WEGHE, voor de literatuur die zij mij hebben gegeven.

BIBLIOGRAPHIE.

- BANNERMAN, D.A. and LODGE, G.E. 1961. *The Birds of the British Isles*, IX: 301-314.
FERGUSON-LEES, I. and WILLIAMSON, K. 1962. Recent reports and news. *Brit. Birds*, 55, I: 47.
HALL, H.M. 1960. *A Gathering of Shore Birds*. New York.
HOLLOM, P.A.D. 1960. *The Popular Handbook of rarer British Birds*. London.
LATHBURY, S.G. and BIERMAN, W.H. 1962. American Pectoral Sandpiper (*Calidris melanotos*) on Texel. *Limosa*, 35, 1/2: 2-3.
PETERSON, R.T. e. a. 1955. bew. Mr. J. Kist. *Vogelgids*.
WITHERBY, H.F. e. a. 1947. *The Handbook of British Birds*, IV: 259-265.

RESUME.

Observation probable de *Calidris acuminata* (HORSFIELD) en Belgique.

Le 29.IX.1961 un bécasseau étrange a été observé sur les terrains d'épandage des égouts à Langerbrugge-lez-Gand, en compagnie de quelques exemplaires des espèces suivantes : *Calidris alpina*, *Calidris minuta* et *Charadrius hiaticula*. Il ressemblait beaucoup à un *Calidris canutus* de petite taille. Aussi grand que le *Calidris ferruginea*, ce bécasseau était plus gros et plus trapu que ce dernier. C'était un oiseau peu actif, qui, lorsqu'il se nourrissait, avait les mouvements bien lents.

Le bec noirâtre était plus court et moins courbé que chez *Calidris alpina*. Le sommet de la tête était d'un brun foncé, traversé de stries noires. Les joues étaient plus claires. Un trait de l'œil pâle était peu visible. La poitrine, légèrement marquée de quelques traits noirs, de même que la gorge, cette dernière non marquée, étaient teintés de rose. Plus bas, vers le ventre, cette teinte se diluait progressivement en un blanc clair. Le ventre et la poitrine étaient séparés l'un de l'autre par une ligne irrégulière. De chaque côté, une tache blanche pénétrait dans le rose de la poitrine, tandis que le rose se prolongeait vers l'arrière en deux bandes minces, qui bordaient la partie supérieure de chacun des flancs, en suivant le bord inférieur de l'aile. Le dos, beaucoup plus foncé que celui de *Calidris alpina*, montrait de larges traits d'un blanc jaunâtre. Les ailes avaient un aspect écaillé très net. Les pattes étaient de couleur sombre.

En vol, absence de miroir blanc dans l'aile. Le cri n'a pas été entendu.

La littérature nous renvoie à *Calidris acuminata* ou à *Calidris melanotos*, d'autres espèces étant exclues tant par leur taille plus petite que par leurs caractères distinctifs très prononcés, auxquels la description ci-dessus ne correspond en aucun cas. HOLLAND, WITHERBY et d'autres auteurs nous apprennent que ces deux espèces précitées présentent des caractères distinctifs nettement différents, ce qui ne nous permet pas de les confondre. Etant donné la ligne de séparation imparfaite entre la poitrine rose et le ventre blanc, il s'agirait d'un *Calidris acuminata*. Cette conclusion est confirmée par la présence d'un trait de l'œil peu prononcé, ainsi que par celle du manteau foncé, ce dernier étant plus clair chez le *Calidris melanotos*.

Quant à la couleur des pattes, la littérature contredit mes observations. D'après elle, celles-ci sont d'un gris-ardoise ou d'un gris-vert. Il se peut que l'observation ait été faussée quelque peu par la faiblesse de la lumière.

Il est fort regrettable qu'un seul observateur ait vu cette espèce plutôt rare.